

ПРОЄКТ ПОЛОЖЕННЯ
щодо протидії булінгу (цькуванню)
у Державному університеті інфраструктури та технологій

Затверджено

Вченою Радою ДУІТ

Від «__» _____ 2021р.

ПОЛОЖЕННЯ

щодо протидії булінгу (цькуванню) у Державному університеті інфраструктури та технологій

1. Загальні положення

1.1. Це Положення регламентує організацію роботи щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у Державному університеті інфраструктури та технологій (далі – Університет) та розроблено у відповідності до чинного законодавства України, зокрема, Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії боулінгу (цькуванню)» та відповідних нормативно-розпорядчих документів Міністерства освіти і науки України.

1.2. Основною метою щодо протидії булінгу є психологічне, фізичне, економічне забезпечення та підвищення ефективності освітнього процесу, формування негативного ставлення до булінгу, захист психологічного здоров'я і соціального благополуччя усіх його учасників: здобувачів вищої освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників.

1.3. Головними завданнями є:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти, отримувачів освітніх послуг, співробітників університету з поняттям булінгу, його видами та проявами;
- навчання конструктивним формам спілкування, поведінкових реакцій;
- зняття деструктивних елементів у поведінці; творче вирішення конфліктних ситуацій;
- усвідомлення і прийняття відмінностей;
- розвиток адекватного рівня самооцінки й самоконтролю;

- формування навичок саморегуляції, внутрішніх афективних процесів та емоційної адекватності у контактах студентів з навколишнім світом;
- підвищення рівня самосвідомості здобувачів вищої освіти, отримувачів освітніх послуг, співробітників університету, встановлення зв'язку із власним внутрішнім «я» та один з одним;
- вміння вільно виражати почуття.

2. Форми та ознаки булінгу

2.1. Визначаються наступні форми булінгу:

- фізичний булінг – умисні поштовхи, удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень, різного виду знущання, образливі жести або дії, пошкодження особистих речей та інші дії з майном (крадіжка, грабіж, ховання особистих речей жертви), фізичні приниження та ін;
- сексуальний булінг – підвид фізичного, означає дії сексуального характеру, важко розпізнається, жертва сексуального булінгу панічно боїться розповісти про це іншим особам, замикається у собі, категорично відмовляється надавати будь-яку інформацію, може вчиняти спроби суїциду;
- психологічний булінг – насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає психологічного травмування шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно заподіюється емоційна невпевненість жертви.

Психологічний булінг поділяється на:

- вербальний булінг – образливе ім'я, з яким постійно звертаються до жертви, обзивання, поширення образливих чуток, словесне приниження, бойкот та ігнорування, залякування, використання агресивних жестів та інтонацій голосу для примушування жертви до здійснення певних дій, систематичні кепкування з будь-якого приводу;
- кібербулінг – новітній спосіб знущання з використанням електронних засобів комунікації, який включає: приниження та цькування за допомогою мобільних телефонів, гаджетів, Інтернету.

2.2. Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

3. Основні напрямки протидії боулінгу

3.1. Цькування здобувачів вищої освіти, отримувачів освітніх послуг, співробітників університету з боку оточуючого соціального середовища, так званий булінг, сьогодні одна з найбільш поширених проблем освітніх організацій, яка істотно збільшує ризик суїциду серед молоді; призводить до ескалації агресії і насильства в колективі, зниження успішності, емоційних і невротичних проблем.

Профілактика булінгу передбачає роботу за наступними напрямками:

- ознайомлення професорсько-викладацького складу з особливостями поширення масових негативних явищ серед здобувачів вищої освіти та загальноприйнятими у світі поняттями «булінг», «третирування», «цькування» з огляду на розуміння проблеми насильства над здобувачами вищої освіти, отримувачами освітніх послуг, співробітниками університету, та його видами (висвітлення матеріалів на засіданнях кафедри, кураторських годинах);
- просвітницька робота фахівців психологічної служби серед молоді щодо попередження насильства з використанням основних форм просвітницької роботи, а саме: лекційної роботи, міні-лекцій, круглих столів, бесід, диспутів, годин відкритих думок, усних журналів, кінолекторіїв, організації конкурсів, акцій, створення клубів із правових знань, організації на базі навчального закладу, де всі учасники освітнього процесу можуть отримати консультації практичного психолога, де можна провести зустрічі з працівниками правоохоронних органів;

- формування правосвідомості і правової поведінки здобувачів вищої освіти, отримувачів освітніх послуг, співробітників університету, відповідальності за своє життя, розвиток активності, самостійності, творчості здобувачів вищої освіти, створення умов для самореалізації особистості;
- формування у викладачів навичок ідентифікації насильства як у своїй поведінці, так і в поведінці здобувачів вищої освіти, отримувачів освітніх послуг, співробітників університету з метою формування умінь відокремлювати існуючу проблему;
- створення в університеті умов недопущення булінгу та відповідного середовища для профілактики та боротьби з негативними соціально-педагогічними наслідками цього явища;
- зміцнення захисних сил особистості та організму в протистоянні цькуванню як для умовно здорових студентів, так і для тих, які вже мають соматичну або психічну патологію;
- проведення бесід зі здобувачами вищої освіти з метою профілактики булінгу, виступи провідних спеціалістів у системі профілактичної роботи щодо подолання різноманітних форм агресивної поведінки серед підлітків.

3.2. Основними функціями щодо протидії булінгу є:

- діагностика – соціальне і психологічне вивчення здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників, моніторинг соціальних процесів та психічного розвитку окремих студентів, визначення причин, що ускладнюють особистісний розвиток, навчання та взаємини в колективі;
- корекція – здійснення психолого-педагогічних заходів з метою усунення відхилень у психічному та особистісному розвитку і поведінці, подолання різних форм девіантної поведінки (у разі недостатності психопрофілактичної роботи та за умови необхідності, своєчасності та ефективності застосування методів психокорекції та загальної психотерапії);
- реабілітація – надання психолого-педагогічної і соціальної допомоги студентам, які перебувають у кризовій життєвій ситуації, з метою адаптації їх до умов навчання та соціального середовища;

- профілактика – своєчасне попередження відхилень у психічному та особистісному розвитку, міжособистісних стосунках, запобігання конфліктним ситуаціям в освітньому процесі, попередження наркоманії, алкоголізму, суїцидів, расової і соціальної нетерпимості, аморальному способу життя та ін.;
- психологічна просвіта – підвищення психологічної культури здобувачів вищої освіти, викладачів та співробітників університету.

3.3. Використовується потенціал навчальних предметів, які вивчаються в університеті. Це предмети, які присвячені:

- здоров'ю, здоровому способу життя та фізичній культурі;
- особистісному розвитку та плануванню кар'єри;
- дослідженню сім'ї.

3.4. Запровадження методу кейс-стаді в цілях антибулінгової роботи. Приклад: викладач пропонує студентам кейси з випадками булінгу. Завдання полягає в тому, щоб студенти в групах написали кращу кінцівку наданих сценаріїв. Виконана робота оцінюється викладачем та одногрупниками за такими критеріями: вираження емпатії до жертви булінгу у сценарії; запропоновані стратегії для реагування на інцидент; визначені ресурси для допомоги та підтримки особи; надання реалістичних стратегій для допомоги створити середовище, яке приймає та поважає відмінності.

3.5. Виховання здобувачів освіти здійснюють відповідно до принципів науковості, системності, наступності, природовідповідності та зв'язку з реальним життям.

4. Реагування на виявлені або встановлені факти булінгу

4.1. Якщо здобувач вищої освіти, отримувач освітніх послуг, співробітник університету став свідком булінгу, то він має повідомити ректора університету незалежно від того, чи покаржилась йому жертва булінгу чи ні.

4.2. Після отримання звернення здобувача вищої освіти, отримувача освітніх послуг, співробітника університету, відповідна особа або орган інформує ректора університету у письмовій формі про випадок булінгу.

4.3. Ректор університету розглядає звернення та призначає комісію за фактом вчинення булінгу для з'ясування усіх обставин події.

4.4. До складу комісії можуть входити психологи, батьки потерпілого та «булера», керівник закладу освіти та інші заінтересовані особи.

4.5. Якщо комісія визнала, що це був булінг, а не одноразовий конфлікт, то ректор університету зобов'язаний повідомити уповноважені підрозділи Національної поліції України та Службу у справах дітей.

4.6. Якщо комісія не встановила факт булінгу, а потерпіла сторона не згодна з даним рішенням, то потерпілий може безпосередньо звернутись до підрозділів Національної поліції України.